

POSTAVENIE - VERIACICH V BOŽOM ĽUDE

Milí birmovanci, skôr ako sa budem venovať osobitne štúdiu sv. kňazstva a sv. manželstva, chcem vám ponúknuť tému o povolani a poslaní služby veriacich v Božom ľude.

1. Povolanie

„Len život, ktorý žijeme pre druhých, stojí za to.“¹

I k manželstvu i do kňazstva, musí byť človek povolaný. Podobne i k životu slobodnému si Boh povoláva. A ako je pointou manželská láska, tak musí byť motívom pre celibát zasa len láska. Koľko manželov alebo manželiek si niekedy povedalo, že mali radšej zostať slobodní! Koľko slobodných by si zasa radi skúsili manželstvo, ale len na čas. Ten istý zákon opravdivej lásky platí i u kňazov, rehoľníkov i u slobodných veriacich vo svete. Vždy sme všetci napojení na jedinú Lásku.²

„Milovať“³, znamená otvárať sa druhým a rozdávať sa.³ Zbavuje nás pripútanosti, závislosti na veciach, na pohodlí a na ľuďoch. To však neznamená, že budeme ľahostajní ku všetkému, ku všetkým. Naopak, musíme si vytvárať dobrý vzťah k veciam i k ľuďom, a vážiť si ho.⁴ Ľudská vôľa je slobodná a zároveň zaangažovaná. Chce dobro, hľadá ho a teda volí. Až uvedomelá voľba určuje aj ľudské formy aktualizovania sa pohlavného pudu.⁵ Ide tu v prvom rade o voľbu predmetu lásky,⁶ rozhodnúť sa o svojej budúcnosti. Nie je to dielom okamihu, ale je to vývojový proces.

Sv. Pavol v liste Korint'anom píše : „*Chcel by som, aby boli všetci ľudia tak, ako som ja;*⁷ *lenže každý má svoj vlastný dar od Boha : Jeden tak, druhý inak. Nech každý zostane pred Bohom v tom, v čom bol povolaný.*“⁸ Usporiadanie týkajúce sa sexuálneho života vyjadruje katolícka morálka pojmom „**čistota**“.⁹

Hovorí sa teda o povinnosti čistoty, o čistote ako čnosti a o hriechoch proti čistote. Je to pojem všeobecne chápaný, hoci už zriedka užívaný a ťažko by sa ho bolo zbaviť v sexuálnej etike. Zatažený je však vážnou nejasnosťou a môže robiť neporozumenia.¹⁰

¹ Albert Einstein.

² Porov. KUBÍČEK L., *Velké tajemství - manželství jako umělecké dílo*, str. 42 - 44.

³ „Milujete ho. Láske vám ukáže, čo máte robiť. Milujete ho, a láska to nie je myšlienka, aby mne bolo dobre, ale aby jemu bolo dobre. A tým jediným dobrým miestom pre neho ste vy.“ MALINSKI M., *Prv než povieš milujem*, str. 78.

Pri dare sa ľahko zabúda na darcu a v tom je tragédia. MARKUŠ J., *Biblické ženy*, str. 18.

⁴ Porov. PŠENIČKA O., *Trblätanie dotyku*, str. 39.

⁵ Porov. PRIBULA M., *Princíp, z ktorého sú v katolíckej sexuálnej etike odvodzované konkrétne všeobecné platné normy*, Slovo 8 (1998), str. 8 - 9.

⁶ Porov. SZENTMÁRTONI M., *Svet mladých*, Vydavateľstvo Michala Vašku, Prešov 1996, str. 153.

⁷ „Ako som ja“, tj. neženatý, HERIBAN J., *Sväté Písmo Nový zákon*, Slovenská Biblická spoločnosť, Praha 1992, str. 451.

⁸ Porov. 1 Kor 7,7 a 7,24.

⁹ Čistota označuje stav srdca plne oddaného Pánovi. Čisté srdce, ktoré neslúži dvom pánom. Nerozdelené srdce je odmenené tým, že vidí Boha.

V užšom zmysle slova čistota znamená odstránenie telesnej nečistoty, hlavne v sexuálnom živote, ale Nový zákon nikde netvrdí, že sex je sám o sebe zlý, naopak, hovorí, že usporiadaný pohlavný život mu dáva vznešenosť. Nový zákon učí, že telo má byť sväté, pretože v ňom prebýva Duch Svätý. (Porov. 1 Kor 6,19n) a vyžaduje od nás sebazaprenie a zdržanlivosť i za cenu osobnej straty. Čistotu dosiahneme tým, že sa určitých vecí zriekneme a každú myšlienku, pocit a čin v poslušnosti podriadime Kristovi. Očisťuje všetky oblasti života a riadi každé hnutie tela i ducha. Porov. *Nový Biblický slovník*, odstavec čistota, Vydal Návrat domů, Praha 1997, str. 139.

Čistota predstavuje pozitívne včlenenie sexuality do človeka a tým človekom vnútornú jednotu v jeho telesnom a duchovnom bytí. *Katechizmus katolíckej cirkvi*, Libreria Editrice Vaticana, 1992, č. 2337.

¹⁰ Porov. PRIBULA M., *Princíp, z ktorého sú v katolíckej sexuálnej etike odvodzované konkrétne všeobecné platné normy*, str. 8 - 9.

Teda, čistota má formy : **1. Celibát** /panenstvo/

2. Manželstvo /zväzok muža a ženy/

Tretia osobitná forma čistoty, ktorú treba tiež spomenúť je: **samota**.

Celibát.¹¹ Kňazské a rehoľné povolanie si dnes vysvetľujeme tak, ako dialóg medzi Bohom a človekom. Inými slovami: povolanie znamená uvedomiť si vyvolenosť zo strany Boha.¹² Avšak človek dostáva povolanie nielen pre svoje dobro, ale aj pre dobro druhých, preto je vždy poslaním. Celibát má viaceré podoby a formy¹³. V prvom rade hovoríme o sv. kňazstve.

Manželstvo.¹⁴ Človek môže byť povolaný aj do stavu manželského,¹⁵ ktorý sa tiež chápe ako forma spoločenstva pre život v Božom kráľovstve. Je to osobitný vzťah dvoch dospelých ľudí rozličného pohlavia. Vzťah muža a ženy, ktorí našli v sebe zaľúbenie, cítia voči sebe náklonnosť a prítlačivosť a na základe vzájomnej lásky sa dobrovoľne rozhodli stať sa manželmi.¹⁶ Toto ich rozhodnutie je pečatené sobášom a spoločnosť ich chápe ako jeden celok.¹⁷

Na záver modlitbu blahoslavenej Zdislavy, patrónky duchovnej obnovy rodín:

Zdislava matka a Zdislava žena, priniesla si do manželstva najdrahšie veno:

zbožnosť a dobrotu, vernosť a lásku.

Radostne si žila v rodinnom zväzku.

Buď ženám, nevestám, žiarivým vzorom v neľahkom živote, vo svete chorom.

V tvojich drobných rukách je veľká sila.

V pretlačkých dobách si ako dobrá víla chorých liečila, v bolesti tešila, malátnych k Božiemu stolu priviedla. I dnes ti v tlačkostiach prosby chcem klásť: chráň naše rodiny, domov a vlasť!¹⁸

Samota. Zmocnil sa ma pocit osamelosti. Za dva roky vstúpilo do manželstva päť mojich spolubývajúcich, a to nespomínam nespočetné množstvo iných kamarátov. Bola som už unavená zo svojej opustenosti. Občas ma to tak zraňovalo, že som padla na kolena a v slzách prosila Boha, aby odo mňa zobral tú bolesť. Vtedy som však netušila, že Boh používal bolesť na to, aby ma voviedol do najkrajšieho ľubostného vzťahu v mojom živote. Nedaroval mi však muža, do ktorého by som sa zaľúbila, ale priblížil ma k Mužovi, ktorý ma už miloval.

„Trikrát družička - ani raz nevesta“, znelo mi v ušiach a hoci bolo pre mňa úžasné stáť vedľa niektorých z najvýnimočnejších žien, aké poznám, neustále som pociťovala strach z toho, že ja ostanem sama. Premýšľala som, čo je na mne zvláštne. Rozmýšľala som, čo by som mohla urobiť pre to, aby som bola prítlačlivejšia a či ostanem sama navždy.

¹¹ CIC - 1983, kan. 277 §1, str.101, hovorí: Klerici sú povinní zachovávať dokonalú a doživotnú zdržanlivosť pre nebeské kráľovstvo, a preto ich viaže celibát, ktorý je osobitný Boží dar, pomocou ktorého sa posvätní služobníci môžu nerozdeleným srdcom ľahšie privinúť ku Kristovi a slobodnejšie sa oddať službe Bohu a ľuďom.

¹² Predovšetkým treba chápať meno, ktoré nosí „klerik“, a potom musí rozvinúť úsilie a uživotniť ho. Ak sa teda gr. slovom kleros, čo v latinčine znamená sors, nazývajú klerikmi tí, ktorých osud si vybral Pán, alebo Pán sa dotkol ich osudu, alebo Pán je ich osudom. Citát je z listu sv. Hieronyma. Porov. DUDA J., *Boží ľud*, Spišská Kapitula 1995, str. 33.

¹³ Celibát (lat. *caelebs* -neženatý/nevydatá, slobodný/slobodná) alebo bezženstvo znamená sexuálnu zdržanlivosť, zrieknutie sa akéhokoľvek druhu sexuálnej aktivity. V rímskokatolíckej cirkvi k tomuto zaväzuje najskôr druhý lateránsky koncil (1139) všetkých držiteľov vyšších svätení (diakon, kňaz a biskup). Výnimku tvoria až od druhého vatikánskeho koncilu diakoni, ktorí môžu byť vysvätení ako ženatí muži zreleho veku. V našej diecéze máme dvoch diakonov, ktorí majú aj svoje rodiny. Stály diakonát je hlavne v tých diecézach, kde nie je dostatok riadnych kňazov, a títo supľujú službu kňaza pri pobožnostiach a sväteniach.

¹⁴ CIC - 1983, kan. 1055 §1, str. 397, hovorí: Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena ustanovujú medzi sebou spoločenstvo celého života a ktorá svojou prirodzenou povahou je zameraná na dobro manželov, ako aj plodenie a výchovu detí, Kristus Pán ju povýšil medzi pokrstnými na hodnosť sviatosti.

¹⁵ Porov. 1 Kor 7,1 - 11

¹⁶ Porov. ROZINAJOVÁ H., *O láske, sexe, manželstve, rodičovstve*, str. 117.

¹⁷ „Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jedno telo. A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo.“ Porov. Mt 19, 5 - 6.

¹⁸ SIMAJCHL L., *Manželstvo v zábehu*, USPO Bratislava 1999, str. 13.

Ja, ja, ja... myslela som iba na seba. Svoje nedostatky som sa pokúšala napraviť čítaním kresťanských kníh typu „pomôž si sám“ na témy ako sa pripraviť na manželstvo či ako pochopiť mužov. Všetky informácie boli veľmi užitočné, no neodstránili vo mne pocit osamelosti.

Jedného večera som padla na kolená a volala som k Bohu, aby odo mňa zobral tú bolesť. Bola som už unavená z toho, že som stále nechcená a bez lásky. Ako som tam skrčená ležala na dlážke, pripomenul mi Prvý list Jána 4,8 kde sa píše: „Kto nemiluje, nepoznal Boha, lebo Boh je láska.“ Vo svojom srdci som vedela, že ak chcem zažiť pravú lásku, potrebujem sa sústrediť na vzťah s Ním, nie na vzťah z tohto sveta. Keďže som chcela spoznať Pánovo srdce úplne zblízka, začala som čítať Písmo. Začala som knihou Genesis a postupne som prečítala celú Bibliu. V nej som nenašla nič iné len Božiu lásku pre Jeho ľud a pre mňa osobne. Vedela som, že som nedokonalá, no v Žalme 139 som našla verše o tom, že On ma stvoril, pozná ma a miluje ma presne takú, aká som. Práve táto láska ma priblížila k Božiemu srdcu. A čím viac som sa k Nemu približovala, tým jasnejšie mi Jeho svetlo odhaľovalo sebestvo, v ktorom som žila. Pán odo mňa nevezal bolesť, ale použil ju na to, aby prečistil môj život, ako oheň čistí zlato.

Samota mi začala pripomínať kríž, obetovanie vlastných túžob Pánovej vôli. Ježiš nám v (Mt 16, 24-25) hovorí: „Kto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma! Lebo kto by si chcel zachrániť život, stratí ho; ale kto by stratil život pre mňa, nájde ho.“

Až keď som objala kríž a prijala smrť vlastného ja, konečne som si uvedomila, že život nie je o mojich túžbach, ale o preukazovaní Kristovej lásky druhým. Bolesť, ktorú som prežila, mi umožnila stotožniť sa s bolesťou iných a pomáhať mnohým ženám, keď sa cítili osamelé, odmietnuté, nedostatočné a zranené stroskotanými vzťahmi.

Samota sa stala nástrojom, vďaka ktorému som mala čas organizovať stretnutia pri obede s inými ženami, ktoré potrebovali radu, začať so štúdiom Biblie, učiť sa naspamäť verše z Písma, dlho sa modlievať a čítať, čítať a čítať. Bol to luxus, aký si nemohli dovoliť ľudia s vážnou známosťou alebo v manželstve.

Ja patríam k ľuďom, ktorí vo svojom živote pocítili Jeho uzdravujúci dotyk. Hoci som z pozemského pohľadu bola osamelá, Boh nielenže zaplnil prázdnotu vo mne, no uspokojenie a pocit, že niekomu patrí, mnou dokonca preteká. Moje zranenie trvalo asi dva roky a potom sa Boh rozhodol, že ma oslobodí. Približne v čase, keď sa moja bolesť stratila a ja som našla uspokojenie v živote bez partnera, Boh ma priviedol k človeku, za ktorého som sa nakoniec vydala.

Som šťastná s tým, čo mám a som vďačná za požehnanie, ktoré prijímam cez muža darovaného od Boha. Naozaj predstavuje všetko, po čom som túžila. Prichádzajú však aj dni, kedy mi chýba požehnanie zo samoty. Vtedy som bola nútená hľadať dôverné priateľstvo u Pána a boli to skutočne krásne dni.

Teraz sa modlím za iných v podobnej situácii, aby aj ich životy boli zmenené skrze bolesť z osamelosti. Každému osamelému srdcu, či už bez partnera alebo s ním, chcem povedať: Miluj Pána, hľadaj Jeho tvár, čítaj si Jeho Slovo a rozdávaj Jeho lásku ďalej. Zažiješ tak požehnanie zo samoty.¹⁹

2. Kto som Ja pre Krista

Som Kristom pozvaný a vyvolený.

Teologický základ nášho pozvania a vyvolenie poznáme. Krásu a vznešenosť pozvania a vyvolenia by som vám chcel priblížiť týmto pekným prirovnaním:

Poslanie orla.

¹⁹ <https://chcemviac.com/clanky/pozehnanie-z-osamelosti/>. SABRINA BEASLEY © 2004,

POUŽITÉ POVOLENÍM WWW.FAMILYLIFE.COM. PŮVODNÝ ČLÁNOK NÁJDETE NA:POWERTOCHANGE.COM

- O čom im máme rozprávať, ó, kráľu - spýtali sa naraz ostatní vtáci.
- Hovorte každému: Kráľ t'a miluje! Pozerajte na neho tak dlho, až uverí a plný odvahy a nádeje znova sa vydá na let. Pred vami je veľká zodpovedná úloha. Od vás závisí osud tých, ktorých milujem. Nazývam vás orlami, dám vám silné krídla. Ony vás bezpečne zanesú až po hranicu horizontu.

Slová kráľa prenikli do hĺbky srdca a mysle orlov. Pocit úžasu a hrdosti z povolania sa spájal s pocitom strachu a zodpovednosti pred určenou úlohou.

- Kráľu, úloha, ktorú si nám určil je veľkým vyznamenaním. Každý z nás sa bude usilovať svedomite ju splniť. Nie sme však na to príliš slabí? Dal si nám síce krídla a vložil si do našich očí svoje svetlo, ale v našej hrudi bije také isté srdce ako v hrudi tých vtákov, ku ktorým nás posielaš, ktorým máme pomáhať. Každý z nás už teraz cíti strach pred samotou, každý z nás túži po teple a pocite pokoja, - hovoril jeden z orlov.

- Áno, tak je. Vaše srdce sa ničím nelíši od srdca ostatných vtákov. A to má rovnako svoj hlboký význam. Keby som vám dal iné srdce, nesplnili by ste vám zverenú úlohu. Rozprávali by ste ostatným vtákom o vynikajúcich veciach, ale oni by vašej reči nerozumeli. Preto i vy musíte poznať pocit strachu, musíte poznať čím je túžba i sklamanie, vina i odpustenie. Ten, kto spolu netrpí, nikdy neporozumie utrpenie druhého. Preto vy, moje orly, budete teda aj viac vedomí svojich slabostí. Lebo vo vás bude prebývať väčšia túžba po dokonalosti, ako v ostatných. Môžete byť slabí! Ba je nutné, aby ste si boli vedomí svojich slabostí, lebo iba vtedy budete pokorní a budete dôverovať nie sebe, ale mne. Verte vo mňa a vtedy sa vám nemôže nič zlé stať! Po skončenom príhovore kráľ prišiel ku každému orlovi, hľadel mu chvíľu do očí a hovoril:

- Navždy si môj! - a ľahkým dotykom ho poslal do sveta.

3. Zodpovednosť a osoba

Častejšie ako svedomie sa objavuje pojem zodpovednosť. Lebo tu je to vyjadrené zreteľnejšie, že mravné konanie nie je len záležitosťou jednotlivca. Jednotlivec sa zo svojho konania a jednania zodpovedať musí nie len pred sebou, ale aj pred vyššou inštanciou. V kresťanskom ponímaní vieme, že je to Boh. Je veľký rozdiel, keď si však človek predstaví súdnu inštanciu, Boha, pred ktorým sa musí zodpovedať, ako neúprosného pomstiteľa, alebo ako milosrdného, dobrotivého Boha, ktorému môžeme dôverovať.

Zodpovednosť pred Bohom, sa v živote prejavuje hlavne v zodpovednosti pred blíždymi. V procese stretnutí, vzťahoch a v priateľstvách. Človek z čoho sa musí zodpovedať, nie je vec, ale jednanie, chovanie, správanie sa. Nutnosť, spočíva práve v tom, že sa tu nejedná o mŕtve objekty. Treba zdôrazniť, že zodpovednosť medzi osobami nemôže byť jednostranná. Nie len podriadený zodpovedá autoritám, ale aj naopak. Autority sú zodpovedné podriadenému. Autorita je tiež viazaná blahom podriadených, a musí za ne ručiť, ak svojimi rozhodnutiami vyžaduje od podriadených viac ako je správne, alebo keď im škodí svojimi rozhodnutiami. Zvlášť v Cirkvi musí platiť takéto chápanie autority.

4. Zodpovednosť a minulosť

Existuje tiež záväzok k minulosti. Človek ako osoba sa nemá zapodievať len prítomnosťou. Musí si byť vedomý aj svojej minulosti, aby si zachoval bohatstvo minulých skúseností. Kresťan žije vo svojej duchovnosti hlavne zo spomienok. Z toho potom vyrastá vďačnosť, dôvera a sila pre budúcnosť. Tak si ľud Izraela vždy pripomenul veľké činy Boha a nachádzal v nich oporu pre svoje náboženstvo a novú nádej.

5. Zodpovednosť a prítomnosť

Mravné usudzovanie a jednanie má svoje korene v dejinách a žije v nádeji na budúcnosť. Avšak človek sa musí rozhodovať v prítomnosti. Rozhodnúť, znamená: schopnosť dospieť k vlastným

rozhodnutiam a stáť si za nimi. Je to predpokladom pre zrelosť a identitu osobnosti. Predpokladom kresťanského učeníka.

Podľa kresťanského chápania je prítomnosť (ako aj vo všeobecnosti) vždy neopakovateľná. A to nás núti vo svojom živote k neustálej pozornosti a pripravenosti. „Buďte pripravení a bedlite“.

6. Zodpovednosť a budúcnosť

Ľudské dejiny sa minulosťou nevyčerpávajú. Dejiny majú tiež svoju budúcnosť. A tá musí mať z teologického pohľadu v každom prípade postavenie.

Opäť je to rozhodnosť. Musí sa vzhľadom k budúcnosti vedieť správne rozhodnúť. Ako rozhodnutie dopadne, bude potom záležať na jeho ochote podstúpiť riziko a jeho postoji k hodnotám. Takéto rozhodnutia, zamerané na budúcu hodnotu, sa nedajú vysvetliť pragmaticky.

Základným, všeobecným postojom budúcnosti je nádej. Prestavuje chovanie, správanie, bez ktorého nie je natrvalo žiadny ľudský život možný. Malé dieťa dúfa, že bude veľké a silné ako otec, mladý človek dúfa, že nájde šťastie vo svojom zamestnaní, manželstve, ešte i starý človek sa dlho teší nádeji, že sa mu opäť dostane lepšieho zdravia. Pritom je potrebné rozlišovať medzi nádejou v zmysle optimizmu alebo viery v pokrok, teda postojom, ktorý sa zameriava viacej na vonkajšie hodnoty a nádejou, ktorá sa vzťahuje sa hlbší, rámec sveta presahujúci naplneniu zmyslu života. I keď je nádej vždy možná, predsa nie je vždy samozrejmom vlastnosťou duchovnej stránky človeka. Kde však nie je optimizmus ku vzťahu s budúcnosťou, tam ťažko môže prítomnosť a minulosť vidieť skutočne pozitívne.

Každý mravný čin je aktom nádeje, pretože je založený na viere. Tu sa ukazuje, aký význam má chápanie ľudskej budúcnosti. Nádej, že existuje spása presahuje tento svet, a povolanie na večnosť je základná podmienka humanity v kresťanskom zmysle a v kresťanskom učení vôbec. Kresťanská nádej je presvedčená o tom, že až skončí doba tohto pomínelného sveta, nájde človek večnú vlasť v nebi, (Žid 11,16) a tam uvidíme Boha (1 Kor 13,12). Kresťan dúfa v odpustenie, načo sa však musí pripraviť tým, že i on sám odpustí svojim blízkym (Mt 18,23-35). Teda, ako vidíme, Biblia hovorí o spáse celého človeka, skutočne hovorí o novom nebi, novej zemi (2 Peter 3,13; Zj 11,1). Spasenie nie je len vzdialený konečný stav, ale niečo, čo už nastáva. Lebo večnosť začína v čase a budúcnosť v prítomnosti. A je len na nás ako využijeme tento čas milosti.

7. Záver

Kristus nám najprv oznámil všetko sám a potom zveril povinnosť hlásať evanjelium všetkému stvorenstvu svojej Cirkvi. Budete hlásať zvesť o spáse ľuďom, ktorí ju ešte nepoznajú. Touto cestou a vašim pričinením budú môcť poznať Boha Otca i jeho Syna, Ježiša Krista, ktorého poslal Otec, a tak dosiahnuť život večný. Keďže teda Božie slovo budete oznamovať iným, aj sami ho prijímate s myslou otvorenou Duchu Svätému a vážne o ňom uvažujte, aby ste si deň čo deň plnšie osvojovali vrúcny a živý záujem o Božie slovo. A svojím správaním zjavujete nášho Spasiteľa, Ježiša Krista.

Modlitba o dar priateľstva

Pane, urob ma priateľom.

Daj, aby som inšpiroval dôveru v človeku, čo trpí v úzkosti, v človeku, čo hľadá svetlo ďaleko od teba, v človeku, čo by rád začal odznova, ale nevie ako, v človeku, čo by rád otvoril svoje srdce, ale necíti sa schopný.

Pane, pomôž mi neprejsť popri nikom s ľahostajnou tvárou, so zatvoreným srdcom či zrýchleným krokom. Pane, daj, aby som sa vždy venoval tým, ktorí sú práve nablízku. Daj mi vidieť tých, čo sú ustráchaní a zmätení, tých, čo trpia a neukážu to, tých, čo sa cítia izolovaní a túžia po priateľstve, a daj mi citlivé srdce, ktoré mi umožní objat' ich. Pane, oslobod' ma od seba samého, aby som bol

schopný slúžiť ti, aby som bol schopný ľúbiť ťa, aby som ťa mohol počúvať v každom bratovi a sestre, ktorých mi pošleš do cesty.²⁰ Amen.

BIBLIOGRAFIA

Kódex CIC 83

Sväté Písmo Nový zákon, Jozef Heriban

Inštrukcia „Donum vitae“, Kongregácia pre vieroučné otázky

Svet mladých, Mihály Szentmartoni

Osoba a Etika, Hans Rotter

Prehľad kresťanskej etiky, Jiří Skoblík

Všeobecná morálna teológia, Helmút Weber

Velké tajemství – manželství jako umělecké dílo, Ladislav Kubíček

Biblické ženy, Jozef Markuš

Boží Pud, Ján Duda

O láske, sexe, manželstve, rodičovstve, Helena Rozinajová

Manželstvo v zábehu, Ladislav Simajchl

Introduzione al diritto costituzionale della Chiesa, Castano.J

Ekklesiologie im Werden, Koster M. D.,

Sintesi dogmatika, Nikolas J. H.,

Povinnosti a práva laikov v Cirkvi, in: **Ius et iustitia III**,

---

²⁰ <https://modlitba.sk/?p=267>